



ELTE

EÖTVÖS LORÁND
TUDOMÁNYEGYETEM



Közgazdaság- és Regionális
Tudományi Kutatóközpont

SZAKPOLITIKAI
ELEMZÉS

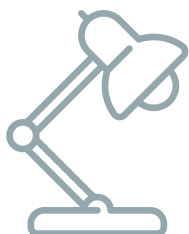
N°5

A rokkantsági ellátások felül- vizsgálatának foglalkoztatási hatásai Magyarországon

- Bíró Anikó • Hornok Cecília
- Krekó Judit • Prinz Dániel
- Scharle Ágota

2026. április

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ



A 2012-es magyar rokkantsági ellátási reform nagyszabású felülvizsgálatot vezetett be az ellátottak munkaképességének újraértékelésére, azzal a céllal, hogy javítsa a rendszer fenntarthatóságát és ösztönözze a munkaerőpiaci részvételt.

A reform vegyes foglalkoztatási hatásokkal járt. Bár egyes ellátásokat elvesztő személyek körében nőtt a foglalkoztatottság, sokan már a felülvizsgálat előtt csökkentették vagy abbahagyták a munkát az ellátás elvesztésétől való félelem miatt. Ennek következtében a reform rövid távon a foglalkoztatás csökkenéséhez vezetett, középtávon pedig összességében semleges hatást mutatott, miközben az érintettek teljes jövedelme mérsékelten csökkent.

Az eredmények rámutatnak arra, hogy a szakpolitikák értékelésekor nemcsak a tényleges intézkedések, hanem az észlelt kockázatokra adott viselkedési reakciók is kulcsszerepet játszanak.

HÁTTÉR

Magyarország rokkantsági ellátási rendszere jelentősen bővült az 1990-es években, és az OECD-országok között az egyik legmagasabb ellátotti arányt érte el. Korábbi reformok (különösen a 2008-as) a rehabilitáció előmozdítását célozták, de korlátozott költségvetési és foglalkoztatási hatással jártak.

A 2012-es reform bevezette:

- körülbelül 200 ezer, részleges rokkantsággal (80% alatti egészségkárosodással) élő ellátott kötelező felülvizsgálatát,
- az enyhébb fogyatékosági fokozatba tartozók ellátásának csökkentését,
- szigorúbb jogosultsági feltételeket és módosított értékelési eljárásokat.

A reform céljai:

- az ellátotti létszám és az állami kiadások csökkentése,
- a célzottság javítása,
- a megmaradt munkaképességgel rendelkezők munkaerőpiaci reintegrációjának ösztönzése.

FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK

1. Az előzetes (fenyegetettségi) hatások csökkentették a foglalkoztatást

- A foglalkoztatás már a reform bejelentése után, még a felülvizsgálatok megkezdése előtt mérséklődött.
- Az ellátottak visszafogták munkavállalásukat, hogy elkerüljék a „munkaképesnek” minősítést és az ellátás elvesztésének kockázatát.
- Ez a hatás különösen erős volt azok körében, akiknél közepes volt az ellátás elvesztésének kockázata.

2. Az ellátás elvesztése növelte a foglalkoztatást – de lassan

- Azok, akik elvesztették ellátásukat, idővel növelték foglalkoztatottságukat.
- A munkába lépés azonban fokozatos volt, gyakran több mint egy évet vett igénybe.
- Sokan átmeneti időszakot éltek meg ellátás és munka nélkül, ami alkalmazkodási nehézségekre utal.

3. A nettó foglalkoztatási hatás semleges volt

- Rövid távon: negatív hatás a foglalkoztatásra a munkából való széles körű visszalépés miatt.
- Középtávon: összességében semleges hatás, mivel a munkába visszatérők növekvő foglalkoztatása ellensúlyozta a korábbi visszaesést.

4. Az érintettek jövedelme csökkent

- A teljes jövedelem mintegy 2%-kal csökkent, főként az ellátások mérséklődése miatt.
- A növekvő munkajövedelem nem kompenzálta teljes mértékben az ellátás elvesztését.
- Nem volt kimutatható jelentős átterelődés más jóléti programokba.

5. A viselkedési reakciókat az észlelt kockázat vezérelte

- A foglalkoztatási reakciók ott voltak a legerősebbek, ahol az ellátási státusz bizonytalan volt.
- Még kötelező jövedelmi korlátok hiányában is a felülvizsgálat kimenetelétől való félelem befolyásolta a viselkedést.
- Ez helyettesítési hatást tükröz: az egyének a munkavállalás és a jogosultság megőrzése között mérlegelnek.

SZAKPOLITIKAI JAVASLATOK

1. A kommunikáció és az átláthatóság javítása

- Egyértelműen kommunikálni kell a felülvizsgálati kritériumokat és szabályokat.
- Csökkenteni kell a bizonytalanságot azzal kapcsolatban, hogy a munkavállalás miként befolyásolja a jogosultságot.

2. A munkavállalás és a jogosultsági kockázat szétválasztása

- Biztosítani kell, hogy a munkavállalás (különösen alacsony szinten) ne jelezze automatikusan a jogosultság megszűnését.
- Olyan garanciákat kell bevezetni, amelyek nem büntetik azokat, akik megpróbálnak munkát vállalni.

3. Átmeneti támogatás biztosítása az ellátás elvesztése esetén

- Munkaerőpiaci szolgáltatások, átképzés és jövedelemtámogatás nyújtása az átmeneti időszakban.
- Kezeleni kell azt az időszakot, amikor az egyének elveszítik az ellátást, de még nem találnak munkát.

4. A felülvizsgálatok fokozatos bevezetése

- Kerülni kell a hirtelen, nagyléptékű felülvizsgálatokat, amelyek széles körű előzetes reakciókat váltanak ki.
- Lépcsőzetes vagy célzott felülvizsgálatok alkalmazása javasolt.

5. A részmunkaidős foglalkoztatás ösztönzése

- Támogatni kell a részmunkaidős vagy fokozatos munkába való visszatérést.
- Részleges ellátások fenntartásával segíteni kell a munkaerőpiaci reintegrációt.



KÖVETKEZTETÉSEK

A reform azt mutatja, hogy a rokkantsági felülvizsgálatok nemcsak a tényleges ellátásváltozásokon keresztül, hanem a várakozásokon és az észlelt kockázatokon keresztül is befolyásolják a viselkedést.

A hatékony szakpolitikának ezért egyensúlyt kell teremtenie a költségvetési célok, valamint az olyan ösztönzők és támogatási mechanizmusok között, amelyek elősegítik – nem pedig visszafogják – a munkaerőpiaci részvételt.

FELHASZNÁLT TANULMÁNY

Bíró Anikó, Hornok Cecília, Krekó Judit, Prinz Dániel, Scharle Ágota (2026): The Employment Effects of Disability Benefit Reassessment. *Journal of Public Economics*, publikálásra elfogadva.



ELTE
EÖTVÖS LORÁND
TUDOMÁNYEGYETEM



Az ELTE Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpontot három intézmény, a Közgazdaságtudományi Intézet, a Regionális Kutatások Intézete és a Világgazdasági Intézet alkotja.

- Cím: 1097 Budapest Tóth Kálmán u. 4.
- Postacím: 1097 Budapest Tóth Kálmán u. 4.
- Telefon: (+36-1) 224 6700
- E-mail: titkarsag@krtk.elte.hu
- Web: www.krtk.elte.hu